

BOSHLANG'ICH TA'LIM ONA TILI DARSLARIDA IT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASI

Xusanova Marjona Usmon qizi

Navoiy davlat pedagogika universiteti 1-kurs magistranti

21-asrga kelib fan va texnika taraqqiyoti jadal suratlarda oshib bormoqda. Bu esa ijjimoiy hayotning har bir sohasida bir qancha yengillik hamda qulayliklar olib kelmoqda. Ayniqsa, ta'lim sohasida axborot texnologiyalaridan to'g'ri maqsadlarda foydalanish o'sib kelayotgan kadrlarning bilim olishlariga yangi shart-sharoitlar yaratib bermoqda. Shu jumladan, Boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarni o'qitish sifatini oshirish, ularning puxta bilim olishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Boshlang'ich sinflarda zamonaviy IT texnologiyalari o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuvni amalga oshirish, individuallashtirish, tabaqalashtirish, ta'lim jarayoni sifatini oshirishga yordam beradi. Garchi shunday bo'lsa ham, boshlang'ich sinf, xususan, ona tili darslarida axborot texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha bir qancha muammo hamda kamchiliklar yuzaga kelmoqda: o'qituvchilar o'rtasida tushuncha va tajribaning yo'qligi, IT resurslariga investitsiyalarning yetarli emasligi, malakali IT o'qituvchilarining yetishmasligi, IT-o'quv materiallari bilan bog'liq muammolar, boshqaruv muammolari va notekisligi, o'quvchilar orasida raqamli ta'lim qobiliyatlarining turli xilda ekanliklari to'sqinlik qilmoqda. Ushbu maqolada yuqorida ko'rsatilgan muammolarni ko'rib chiqib tahlil qilamiz hamda boshlang'ich sinf ona tili darslarida IT texnologiyalaridan unumli foydalanish bo'yicha umumiy xulosalarni berib o'tamiz.

IT texnologiyalaridan unumli foydalanish bo'yicha ko'plab olimlar tadqiqotlar olib borganlar. Jumladan, M.Shvardak boshlang'ich maktablar sharoitida raqamli interaktiv texnologiyalarning tizimli tahlilini organgan. Raqamli interaktiv texnologiyalar boshlang'ich maktablarda ta'limni yaxshilash uchun katta salohiyatga ega, biroq ulardan foydalanish asosli bo'lishi, raqamli va an'anaviy ta'lim o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashi, xavfsizlik va maxfiylik tamoyillariga amal qilishi kerak. M. Yesilyurt texnologiyalarning boshlang'ich maktabga ta'sirining meta-tahlilini yoritib bergan. Boshlang'ich maktablarda ilg'or texnologiya qo'llab-quvvatlanadigan dars ilovalari adabiyotda ilgari belgilanganidan ko'ra katta ta'sir hajmi bilan akademik yutuqlarni sezilarli darajada oshiradi. Moshi Vang Boshlang'ich sinflarni o'qitish va o'qitishda ta'lim texnologiyasidan foydalanish bo'yicha tadqiqotlar olib borgan. Ta'lim texnologiyasi o'quvchilar va o'qituvchilarning o'quv va o'qitish jarayonlariga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish, mazmunni boyitish va o'qituvchining aks ettirishda yordamchi rol o'ynash orqali boshlang'ich maktab o'qitishni samarali oshiradi. N.Bayramberdiyev boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha uslubiy tavsiyalar berib o'tgan. Boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalaridan foydalanish

o'qitish va ta'lim sifatini oshirish, ta'lim tizimining poydevorini mustahkamlash imkonini beradi.

Boshlang'ich maktab ta'limida axborot texnologiyalarining (IT) integratsiyasi katta qiziqish va munozaralarga sabab bo'ldi. Tadqiqotchilar IT o'qitish usullarini yaxshilashi va o'quvchilarning o'quv natijalarini yaxshilashi mumkinligini o'rganishdi.

O'quvchilarning faolligi va o'rganishini kuchaytirish: Multimedia kontenti, interfaol tadbirlar va individual o'quv rejaları kabi IT vositalari darslarni, ayniqsa, ona tili darslarini yanada qiziqarli qiladi. Sinflarda kompyuter va internetdan foydalanish o'quvchilar faolligini oshiradi, o'rganishni qiziqarli qiladi va hamkorlikda o'rganishni osonlashtiradi.

Ta'lim samaradorligini oshirish: O'qitishda IT integratsiyasi mavhum tushunchalarni, xususan, ona tili kabi fanlarda yanada aniqroq qilish orqali o'qitish samaradorligini oshirishi ko'rsatilgan. IT dan foydalanayotgan o'qituvchilar o'qituvchiga yo'naltirilganlikdan o'quvchilarga yo'naltirilgan o'qitish amaliyotiga o'tishni osonlashtiradi, bu esa o'qitish muvaffaqiyati va samaradorligini oshiradi.

O'quvchilar muvaffaqiyatiga ijobiy ta'sir: Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ona tili darslari IT aralashuvi bilan o'qitiladigan o'quvchilar an'anaviy usullar bilan o'qitiladiganlarga qaraganda yuqori natijalarga erishadilar. IT integratsiyasi yaxshilangan o'quv yutuqlari o'qishga bo'lgan qiziqishning ortishiga olib keladi.

O'qituvchilarni qo'llab-quvvatlash: IT o'quv jarayonini boshqarishni soddalashtirish, didaktik imkoniyatlarni kengaytirish va o'qitish tajribasini almashishni osonlashtirish orqali o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlaydi. O'qituvchilar IT o'qitish usullarini yangilash va o'quvchilar ehtiyojlarini yaxshiroq qondirish uchun o'quv dasturlarini qayta ko'rib chiqishda yordam berishini tushunadilar.

Qiyinchiliklar va mulohazalar: Muvaffaqiyatli IT integratsiyasi nafaqat zamonaviy texnologik vositalarni, balki o'qitish modellari, sinfni tashkil etish va o'zaro ta'sir mexanizmlarini ham o'zgartirishni talab qiladi. O'qitishda IT samaradorligi uni innovatsion omil sifatida birlashtirgan va o'qitish modellarini shunga mos ravishda moslashtirgan maktablarda yuqoriroqdir.

Xulosa qilib aytganda, Ilm-fan va texnologiyaning, xususan, ta'limning jadal rivojlanishi boshlang'ich sinflarda axborot texnologiyalaridan foydalanishga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Bu texnologiyalar o'qitish sifatini oshirish va o'quvchilarning, ayniqsa, ona tili darslarida puxta bilim olishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Biroq, ayniqsa, boshlang'ich maktablarda, xususan, ona tili darslarida IT dan foydalanishda bir qancha qiyinchiliklar mavjud. Bularga o'qituvchilar o'rtasida tushunchaning yo'qligi, IT resurslariga yetarli sarmoya kiritilmasligi, malakali IT o'qituvchilarining etishmasligi, IT o'quv materiallari bilan bog'liq muammolar, boshqaruv muammolari va talabalar o'rtasida raqamli ta'lim ko'nikmalarining xilma-xilligiga to'sqinlik qilish kiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, boshlang'ich maktablarda axborot texnologiyalari (IT) integratsiyasi o'qitish usullari va o'quvchilarning bilim olish natijalarini oshirishi

mumkin. Multimedia kontenti, interfaol tadbirlar va individuallashtirilgan dars rejalari kabi IT vositalari darslarni yanada qiziqarli qiladi va hamkorlikda o'rganishni osonlashtiradi. IT shuningdek, mavhum tushunchalarni, ayniqsa ona tili kabi fanlarda aniqroq qilish orqali o'rganish samaradorligini oshiradi. Biroq, muvaffaqiyatli IT integratsiyasi o'qitish modellari, sinfni tashkil etish va o'zaro ta'sir mexanizmlarini o'zgartirishni talab qiladi. ITni innovatsion omil sifatida birlashtirgan va o'qitish modellarini mos ravishda moslashtirgan maktablar o'qitishda yuqori samaradorlikka erishishlari mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Boshlang'ich maktab ta'lim jarayonida raqamliinterfaol texnologiyalar. M.Shvardak. – Xortitsiya Milliy akademiyasining ilmiy jurnali. 2023-y,25-may.
2. Texnologiyalarning boshlang'ich maktabga ta'siring meta-tahlili. M.Yesilyurt. – Bahar 2021, 15-aprel.
3. Boshlang'ich sinflarni o'qitish va o'qitishda ta'lim texnologiyasidan foydalanish bo'yicha tadqiqotlar. Moshi Vang. – Ta'lim psixologiyasi va ommaviy axborot vositalaridan ma'ruza matnlari. 2023-y, 14-sentyabr.